

ALBUM
WIDOKÓW POLSKI

przedstawiających miejsca historyczne od początku Chrześcijaństwa w tym kraju

ORAZ

STARE RUINY ZAMKÓW OBRONNYCH W GUBERNIACH

Warszawskiej, Kaliskiej, Piotrkowskiej, Kieleckiej, Lubelskiej, Radomskiej, Płockiej, Suwalskiej i Łomżyńskiej

ZRYSOWANE Z NATURY PRZEZ

NAPOLÉONA ORDE,

Lit: w Zakładzie artystyczno-Litograficznym Maxymiliana Fajansa w Warszawie.

201 VII

Skład główny u P. Alexandrowej Butrymowicz w Pińsku—Gubernia Mińska,

w Warszawie w Księgarni PP. Gebethner i Wolff.

ALBUM
WIDOKÓW POLSKI

przedstawiających miejsca historyczne od początku Chrześcijaństwa w tym kraju

ORAZ

STARE RUINY ZAMKÓW OBRONNYCH W GUBERNIACH

Warszawskiej, Kaliskiej, Piotrkowskiej, Kieleckiej, Lubelskiej, Radomskiej, Płockiej, Suwalskiej i Łomżyńskiej

ZRYSOWANE Z NATURY PRZEZ

NAPOLÉONA ORDE,

Lit: w Zakładzie artystyczno-Litograficznym Maxymiliana Fajansa w Warszawie.

201 VII

Skład główny u P. Alexandrowej Butrymowicz w Pińsku—Gubernia Mińska,

w Warszawie w Księgarni PP. Gebethner i Wolff.

Spis przedmiotów znajdujących się w Albumie:

PIERWSZA SERVA.

1. Różana G. Grodzieńska.	26. Horodyszcze—Klasztor Karmelitów G. Wołyńska
2. Grodno — Zamek G. Grodzieńska.	27. Monasterzyszcze G. Kijowska.
3. Kołozia G. Grodzieńska.	28. Białotówka G. Kijowska.
4. Hieronimów G. Grodzieńska.	29. Złota Brama G. Kijowska.
5. Merczowszczyzna G. Grodzieńska.	30. Berdyczew G. Kijowska.
6. Świsłocz G. Grodzieńska.	31. Perypiatycha mogiła G. Kijowska.
7. Boreza Kartuzka G. Grodzieńska.	32. Pohrebyszcze G. Kijowska.
8. Mołodów G. Grodzieńska.	33. Białopole G. Kijowska.
9. Horodyszcze pod Pińskiem — Kościół XX. Benedyktynów G. Mińska.	34. Motowidłówka G. Kijowska.
10. Karolin pod Pińskiem G. Mińska.	35. Jagniatyn G. Kijowska.
11. Leszcz G. Mińska.	36. Aleksandrya G. Kijowska.
12. Duboj G. Mińska.	37. Białocerkiew G. Kijowska.
13. Zastaw G. Wołyńska.	38. Spieczyno G. Kijowska.
14. Ostrog — Zamek G. Wołyńska.	39. Aleksandrówka G. Kijowska.
15. Hubków G. Wołyńska.	40. Wołodarka G. Kijowska.
16. Sławuta G. Wołyńska.	41. Wydobycki monaster G. Kijowska.
17. Korzec G. Wołyńska.	42. Kijów — Kościół katolicki G. Kijowska.
18. Płoska G. Wołyńska.	43. Kijów — Cerkiew S-go Jędrzeja G. Kijowska.
19. Kiewan G. Wołyńska.	44. Wierchownia G. Kijowska.
20. Tajkury G. Wołyńska.	45. Krzywiec G. Kijowska.
21. Równe G. Wołyńska.	46. Pietucieczany G. Podolska.
22. Nowomalin G. Wołyńska.	47. Murachwa G. Podolska.
23. Międzyrzec Korecki G. Wołyńska.	48. Strzyżawka — nad Bohem G. Podolska.
24. Antoniny G. Wołyńska.	49. Strzyżawka — Kościół G. Podolska.
25. Ostrog — Pojezuickie mury G. Wołyńska.	50. Winnica G. Podolska.

DRUGA SERVA.

51. Zinkow G. Podolska.	66. Lince—m. ur. Seweryna Goszczyńskiego G. Kijow.
52. Kamieniec — Zamek starożytny G. Podolska.	67. Bohaterka — m. ur. Bohdana Zaleskiego G. Kijow.
53. Kamieniec — ogród Wita G. Podolska.	68. Krzemieniec — Zamek starożytny G. Wołyńska.
54. Czarnokoziniec G. Podolska.	69. Wiszniowiec G. Wołyńska.
55. Michałówka G. Podolska.	70. Zwiśhel G. Wołyńska.
56. Smotrycz P. Podolska.	71. Dąbrowica G. Wołyńska.
57. Szpików G. Podolska.	72. Dubno G. Wołyńska.
58. Międzyborz G. Podolska.	73. Poczajów G. Wołyńska.
59. Zwaniec G. Podolska.	74. Żytomierz G. Wołyńska.
60. Sutkowce G. Podolska.	75. Wilno — Zamek starożytny G. Wileńska.
61. Latyczew G. Podolska.	76. Jaszuny G. Wileńska.
62. Cecaora Besarabja.	77. Wilno—Zamek Barbary Radziwiłłówny G. Wil.
63. Borszczajówka G. Kijowska.	78. Turów G. Mińska.
64. Buki G. Kijowska.	79. Ujście Prypeci do Dniepru G. Kijowska.
65. Rużyn G. Kijowska.	80. Janów G. Grodzieńska.

TRZECIA SERVA.

81. Połona G. Kowieńska.	96. Łuck G. Wołyńska.
82. Kiejdany G. Kowieńska.	97. Olexiniec G. Wołyńska.
83. Belweder G. Kowieńska.	98. Rydoml G. Wołyńska.
84. Wojtkuszki G. Kowieńska.	99. Połock G. Witebska.
85. Wellona G. Kowieńska.	100. Lucyn G. Witebska.
86. Retow G. Kowieńska.	101. Sarya G. Witebska.
87. Siesiki G. Kowieńska.	102. Krasław G. Witebska.
88. Srednik G. Kowieńska.	103. Paulowce G. Podolska.
89. Birze G. Kowieńska.	104. Bar G. Podolska.
90. Kowno G. Kowieńska.	105. Landwarow G. Wileńska.
91. Szatejki G. Kowieńska.	106. Troki G. Wileńska.
92. Mejszty G. Kowieńska.	107. Dudy G. Wileńska.
93. Korsun G. Kijowska.	108. Zaosie m. ur. A. Mickiewicza G. Mińska.
94. Turbiejówka G. Kijowska.	109. Ubiel m. ur. S. Moniuszki G. Mińska.
95. Steblow G. Kijowska.	110. Grodno G. Grodzieńska.

OZWARTA SERVA.

111. Raudań G. Kowieńska.	126. Smolhów m. ur. Syrokomli G. Mińska.
112. Zamek Giełgudów G. Kowieńska.	127. Towiany G. Kowieńska.
113. Lida G. Wileńska.	128. Olyka G. Wołyńska.
114. Szawry G. Wileńska.	129. Beresteczko G. Wołyńska.
115. Dubinki G. Wileńska.	130. Łohojki G. Mińska.
116. Gierajony G. Wileńska.	131. Peczara G. Podolska.
117. Mieduiki G. Wileńska.	132. Janów m. ur. S. Witwieckiego G. Podolska.
118. Krewo G. Wileńska.	133. Białynicze G. Mohilewska.
119. Giejstuny m. ur. A. E. Odyńca G. Wileńska.	134. Homel G. Mohilewska.
120. Dziewiętnia m. ur. I. Chodźki G. Wileńska.	135. Liszków G. Suwalska.
121. Żemłosław G. Wileńska.	136. Oświej G. Witebska.
122. Nieśwież G. Mińska.	137. Kamieniec Litewski G. Grodzieńska.
123. Mir G. Mińska.	138. Skoki m. ur. J. U. Niemcewicza G. Grodzieńska.
124. Nowogródek G. Mińska.	139. Knyszyn G. Grodzieńska.
125. Hruszówka G. Mińska.	140. Wysokie Litawskie G. Grodzieńska.

PIĄTA SERVA.

Księstwo Poznańskie i Prussy Zachodnie.

141. Kruświca.	156. Wągrowiec.
142. Mysza wieża.	157. Winnagóra.
143. Gniezno — Katedra.	158. Gołuchow.
144. Gniezno — Kościół XX. Franciszkanów.	159. Znin m. ur. Sniadeckich.
145. Poznań — Kościół S. Jana Jeruzolims.	160. Rogalin.
146. Poznań — Kościół P. Maryi.	161. Miłosław.
147. Trzemeszno.	162. Rydzyna.
148. Mogilno.	163. Piła m. ur. Staszica.
149. Strzelno.	164. Malborg.
150. Rogoźno.	165. Toruń m. ur. Lindego.
151. Inowrocław.	166. Toruń m. ur. Kopernika.
152. Wenecya.	167. Gdańsk.
153. Środa.	168. Złotoryja.
154. Kurnik.	169. Golup.
155. Szamotuly.	170. Radzyn.

SZÓSTA SERVA.

Królestwo Galicyi i Ziemia Krakowska.

171. Podhorce.	186. Dębno.
172. Żółkiew.	187. Szepeanów ur. S. Stanisława.
173. Sanok.	188. Melsztyn nad rz. Dunajcem.
174. Łańcut.	189. Przemyśl nad rz. Sanem.
175. Dobromil nad rzeką Wyrwą.	190. Czorsztyn nad Dunajcem.
176. Halicz przy ujściu rz. Łukiew do Dniestru.	191. Baranów nad Wisłoką.
177. Olesko nad źródłami Styru.	192. Drohowyża.
178. Odrzykoi niedaleko rz. Wisłoki.	193. Wiśnicz.
179. Kraków Zamek Wawel nad Wisłą.	194. Biecz nad rz. Ropą.
180. Trębowla nad rz. Gniezną.	195. Buczac nad rz. Strypą.
181. Tyniec nad rz. Wisłą.	196. Skala nad rz. Zbruczem.
182. Zator.	197. Krasieczyn nad Sanem.
183. Lwów nad rz. Peltwią.	198. Tęczyn.
184. Dubiecko nad Sanem.	199. Stary Sącz czyli Sandecz.
185. Rożnow nad rz. Dunajcem.	200. Jazłowiec nad rz. Olechowcem.

SIÓDMA SERVA.

201. Częstochowa G. Piotrkowska.	216. Bolestawiec G. Kaliska.
202. Olsztyn (G. Piotrkowska).	217. Koto Zamek Kazimierza W-go G. Kaliska.
203. Brzeznica m. ur. Długosza G. Piotrkowska.	218. Smoleń Zamek Bonara G. Kielecka.
204. Łęczyca G. Kaliska.	219. Gidle G. Piotrkowska.
205. Wysocice kościół założony r. 1023. G. Kielecka.	220. Mojkowce G. Piotrkowska.
206. Mirów G. Piotrkowska.	221. Rabsztyn Zamek Melsztynskich G. Kielecka.
207. Bobolice G. Piotrkowska.	222. Ogrodzieniec Zamek Firlejów G. Kielecka.
208. Wieruszow tu um. Ks. A. Kordecki G. Kaliska.	223. Miechów G. Kielecka.
209. Bieniszewo schronienie 5-ciu towarzyszy S-go. Wojciecha G. Kaliska.	224. Jędrzejów G. Kielecka.
210. Siewierz G. Piotrkowska.	225. Czarnce tu ur. Stefan Czarniecki G. Kielecka.
211. Wieluń G. Kaliska.	226. Książ Wielki Zamek Tenczyńskich G. Kielecka.
212. Olkusz tu um. S-ty Jan Kanty G. Kielecka.	227. Bendzin G. Piotrkowska.
213. Wiślica G. Kielecka.	228. Grodzisko G. Kielecka.
214. Chęciny G. Kielecka.	229. Ojów Zamek Wład. Łokietka G. Kielecka.
215. Kielce Zamek Bisk. Zadzika.	230. Pieskowa Skala G. Kielecka.

ÓSMA SERVA.

231. Czarsk G. Warszawska.	246. Puławy G. Lubelska.
232. Stolpie G. Lubelska.	247. Warszawa G. Warszawska.
233. Bobrowniki G. Plocka.	248. Wilanow G. Warszawska.
234. Łysa Góra (S-ty Krzyż) G. Radomska.	249. Żelazowa Wola G. Warszawska.
235. Sandomierz G. Radomska.	250. Firlejowczyzna G. Lubelska.
236. Piotrowin G. Lubelska.	251. Pułtusk G. Łomżyńska.
237. Kaźmierz G. Lubelska.	252. Płowce G. Warszawska.
238. Tum G. Kaliska.	253. Plock G. Plocka.
239. Czarnylas G. Radomska.	254. Włocławek G. Warszawska.
240. Horodko G. Lubelska.	255. Łąd G. Kaliska.
241. Zamość G. Lubelska.	256. Dospudy G. Suwalska.
242. Kalisz G. Kaliska.	257. Gostynin G. Warszawska.
243. Ujazd G. Radomska.	258. Biała G. Piotrkowska.
244. Janowice G. Radomska.	259. Iłża G. Radomska.
245. Lublin G. Lubelska.	260. Ciechanow G. Plocka.

Facsimile listu J. L. Kraszewskiego do Autora o Albumie znajduję się na tytułowej karcie do Seryi trzeciej.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M. Fajarsa w Warszawie

FIRLEJOWSZCZYzna POD LUBLINEM.

(P o l s k a)

Gubernia Lubelska.

Przedmieście Lublina. Domek w którym się urodził Wincenty Pol poeta, 20 Kwietnia 1807 r.
W oddaleniu widok Lublina i jego zamku.

Faubourg de Lublin, où se trouve la maison, lieu de naissance du poète Vincent Pol 20 avril
1807. Lublin et son château se voyent dans le fond.

Rys z natury Napoleon Orda

Litw Lit M Fajansa w Warszawie

ILŻA NAD RZEKĄ ILŻĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Radomska

Odwieczny ogród został zniszczony przez Tatarów 1241 r. pod dowództwem Pety czyli Bajdara. Jan Grot biskup Krakowski wystawił tu zamek r. 1340. Później Florian Mokrzycki murem i basztami miasto opasał. W tym zamku nastąpiło pierwsze spotkanie się króla Władysława IV w r. 1637 z przyszłą jego małżonką Cecylją Renatą córką Cesarza Ferdynanda II. Szwedzi w 1655 a Rakocy ks. Siedmiogrodzki r. 1657 zniszczyli zamek.

Ville antique détruite par les Tartares sous le commandement de Pety ou Bajdar 1241. L'évêque de Cracovie Jean Grot éleva le château 1340. Florian Mokrzycki entourra la ville de bastions. Dans ce château eut lieu la première entrevue de Ladislas IV 1637 avec sa future Cecilie Renate d'Autriche fille de l'Empereur Ferdinand II. Les Suédois en 1655 et Rakocy 1657 détruisirent le Château.

Eys i natury Napoleon Orda

Lit w Lit. K. Fajarsa w Warszawie.

WARSZAWA NAD WISŁĄ
(Polska)
Gubernia Warszawska.

Po Gnieźnie i Krakowie trzecia stolica Polski. Pierwszy raz wspomniana Warszawa r. 1224. w Akcie Konrada I Mazowieckiego jako wieś Książęca—Kościół Ś-go Jana Katedralny założony r. 1250. Janusz Ks. Mazowiecki tu przeniósł stolicę z Czerska; wznosił główne skrzydło Zamku 1403 do 1406. Od Zygmunta Augusta staje się miejscem połączonych sejmów Polski i Litwy. Zygmunt III r. 1596 powiększa zamek i przenosi tu stolicę kraju.

Troisième ville principale de la Pologne après Gniezno et Cracovie. Nommée comme village ducal dans les actes de Conrad I prince de Mazovie 1224. Janus prince de Mazovie y transporta de Czersk sa résidence, éleva la principale partie du château 1406 Sigismund Auguste y réunit les diètes de la Pologne avec celles de la Lithuanie. Sigismund III en fit la capitale du pays 1596 et agrandit le château. La cathédrale fondée 1250.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M Fajanse w Warszawie

BO W S P U D A .

(P o l s k a)

Gubernia Suwalska.

Ruiny rezydeneyi znakomitej familji Paców. Imię Paców znane w dziejach jako ludzi zasłużonych krajowi. Piastowali wysokie urzęda w Litwie. Rodzina ta wygasła na ostatnim — Ludwiku, generale zasłużonym w 1831 r. Umarł w Smyrnie 1835 r.

Ruines d'une residence de la grande famille des Pac. Ce nom remarquable dans l'histoire du pays appartenait à des hauts dignitaires de la Lithuanie — Louis son dernier rejeton, général distingué 1831 mourut à Smirne 1835.

Rys z natury Napoleon Orda

1742 M. Tarnobrzeg w W. 1857

CZARNY LAS.

(P o l s k a)

Gubernia Radomska

Dziedzina Jana Korwina Kochanowskiego Wojskiego Sandomierskiego sławnego poety XVI wieku. Przeszła na własność książąt Jabłonowskich w r. 1760. Na fundamentach domu poety zmarłego w Lublinie 1584 r. stoi gotycka kaplica. Kochanowski urodził się w Sycynie r. 1530.

Propriété de Jean Korwin Kochanowski dignitaire de Sandomierz — Célèbre poète au XVI siècle — La chapelle gothique est élevée sur les fondemens de la maison du poète né à Sycyna 1530 et mort à Lublin 1584 — Ce bien passa aux Princes Jabłonowski en 1760.

Rys z natury Napoleon Gode

Litw. Lit. M. Rajana v. Warszawa.

TUM POD ŁĘCZYCĄ.
(P o l s k a)
Gubernia Kaliska

Jeden z najdawniejszych Kościołów w Polsce mający znaczenie Archikolegiaty. Data założenia podług wmurowanej tablicy r. 967 we dwa lata po przyjęciu Chrześcijaństwa. Wedle podania wznosił świątynię z kamienia ciosowego Piotr Dunin.—Posiada ozdobę z XI i XII wieku. W górnych częściach wyrestaurował ją w przeszłym wieku Kajetan Soltyk Biskup Krakowski.

Eglise bâtie deux ans après l'introduction du Christianisme en Pologne comme l'indique l'inscription sur le mur portant la date de 967. On croit Pierre Dunin son fondateur. Bâtie en pierres de taille, elle possède des ornements des siècles XI, XII. L'évêque de Cracovie Gaetan Soltyk en restaura les parties supérieures au siècle dernier.

Rys z natury Napoleon Orda

LitwLit M. Fajansa w Warszawie

HORODŁO NAD BUGIEM.

(P o l s k a)

Gubernia Lubelska.

Stareżytna osada Rusinów jak z nazwy wnosić można. Lubart ks. Litewski odstąpił miasto z powiatem Kazimierzowi W. r. 1366. Władysław Jagiełło oddał Horodło z ziemią Belzka Ziemowitowi ks. Mazowieckiemu dając mu siostrę Alexandrę za żonę. Tu król Władysław Jagiełło zwołał 2 Października 1413 r. zjazd Litwy z Koroną, na którym unia obu narodów zaprzysiężoną została.

Ancienne colonie des Ruthéniens. Lubart Prince de Lithuanie ceda le district à Casimir le Grand 1366. Ladislas Jagello rendit Horodlo avec la terre de Belz à Ziemowit Prince de Mazovie en lui donnant sa soeur Alexandrine en mariage — Jagello y convoqua une assemblée 1413 pour établir l'union de la Pologne avec la Lithuanie.

rys natury Napoleon Orda

lit w Lit M. Fajansa w Warszawie

ŻELAZOWA WOLA.

(P o l s k a)

Gubernia Warszawska

Własność niegdyś Hrabiego Skarbka, miejsce urodzenia najgenialniejszego muzyka polskiego Fryderyka Franciszka Szopena (Chopin) ur. tu 2 Marca 1809 um. w Paryżu 17 Paźd. 1849 r. Pochodził jak wiesć niesie od Mikołaja Szopa dworzanina królewskiego który z Królem Stanisławem Leszczyńskim udawszy się do Francji 1740 zmienił swe nazwisko na Chopin.

Autrefois propriété des Comtes Skarbek. Lieu de naissance du célèbre musicien polonais Frédéric François Chopin (Szopen) 2 Mars 1809 mort à Paris 17 Octobre 1849. On prétend qu'il descend de Nicolas Szopa Polonais, Gentilhomme de la Cour, qui s'étant rendu en France à la suite du roi Stanislas Leszczyński 1740 y changea son nom en celui de Chopin.

Fig. z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie

CIECHANÓW NAD RZEKĄ ŁYDYNIA.

(Polska)

Gubernia Płocka.

Miasto nadane r. 1065 przez Bolesława Śmiałego Benedyktynom z Mogilna. Po uczynionym podziale kraju za Leszka Białego r. 1207 gród się dostaje Konradowi Mazowieckiemu. — Zniszczony przez Prussów i Litwinów r. 1267. Hufce Krzyżackie w r. 1465 zadały tu klęskę rycerstwu Mazowieckiemu. Ludwika z Gonzagów druga żona Władysława IV jadąc do męża stanęła tu r. 1646. — Zamek zniszczony przez Szwedów roku 1657.—

Boleslas le Hardi donna la ville 1065 aux Benedictins de Mogilno. — Après le partage du pays sous Leszek le Blanc 1207 elle revint a Conrad de Mazovie. — Les armées des Mazoviens furent vaincues par les Chevaliers Teutoniques 1465. — Louise de Gonzague seconde femme de Ladislas IV s'y arrêta 1646 — en arrivant dans le pays. Le Château fut ruine par les Suédois 1657.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M. Fajansa w Warszawie

BIAŁA SZLACHECKA.

(Polska).

Gubernia Piotrkowska.

Miejsce urodzenia dwóch zasłużonych krajowi mężów jako wojowników i pisarzy, Marcina i Joachima Bielskich herbu Prawdzie przydomku Wołski. Marcin pierwszy pisał kronikę kraju w ojczystym języku. Umarł 1576. Syn Joachim doprowadził dzieje do panowania Zygmunta III. Dom ich niewielki murowany, został spalony—powtórnie odbudowany kosztem króla Zygmunta III. Ciała Bielskich spoczywają w bliskim kościele Pajęczna.

Lieu de naissance de Martin et Joachim Bielski—tous deux célèbres écrivains et guerriers. Martin fut le premier qui écrivit la chronique du pays en polonais, mourut 1576. Son fils Joachim continua l'histoire jusqu'à Sigismond III. Leur modeste maison fut brûlée et rebâtie aux frais de Sigismond III. Leurs corps reposent non loin dans l'église de Pajęczna.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie

GOSTYNIN NAD SKRWA. (P o l s k a)

Gubernia Warszawska.

Ziemia Gostynska należała w XIII wieku do książąt Kujawskich. Konrad ks. Mazowiecki z pomocą Litwinów i Rusinów zdobywa zamek r. 1286. Po zgonie bezpotomym Ziemowita i Władysława książąt na Płocku Kazimierz IV Jagiellończyk objął Gostynin. Zamek zbudowany przez Krzysztofa Szydłowieckiego pamiętny był uwięzieniem r. 1611 Wasyla, Dymitra i Iwana książąt Szujskich z których dwaj pierwsi tu umarli.

Cette terre appartenait aux Princes de Kujawy au XIII siècle. Aide par les Lithuaniens et les Ruthéniens Conrad prince de Mazovie s'empare du château 1286. Elle passe à Casimir IV Jagello après la mort de Ziemowit et Ladislas princes de Plock. Christophe Szydłowiecki bâtit le château célèbre par l'emprisonnement des Princes Bazile, Dimitre et Jean Szujski 1611. Les deux premiers y moururent.

Przy z. natury Napoleona Orda

lit. w Lit. M. Fijewski w Warszawie

LĄD NAD WARTĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Kaliska

Mieczysław Stary ks. Wielkopolski funduje w Łądzie albo Lendzie opactwo Cystersów r. 1145 sprowadziwszy zakonników z Niemiec. Kazimierz ks. Kujawski w XIII wieku zamek zbudował. Bolesław Pobożny zniszczyć go rozkazał r. 1247. Jarosław Bogorya Skotnicki Arcybiskup Gnieźnieński zdawszy rządy dyecezyi Janowi Suchywilk, w 1372 roku w Lendzie przemieszkiwał. Tablica wmurowana w kościele świadczy że tu pochowanym został.

Mieczyslas le vieux y fonda l'abbaye de Cîteaux en 1145—Casimir prince de Kujavie élève le château au XIII siècle. Boleslas le pieux le détruit 1247. Jeroslas Bogorya Skotnicki Archeveque de Gniezno demeura à Ląd après s'être remis de la charge de son diocèse en faveur de Jean Suchywilk 1372 et y est enterré comme l'atteste une plaque de marbre avec l'inscription.

Rytm natury Napoleon Orda.

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie

PUŁAWY NAD WISŁĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Lubelska.

Własność Tenczyńskich, Lubomirskich, Sieniawskich. Zamek tutejszy spalił w r. 1702 Karol XII przez gniew na Hetmana Adama Sieniawskiego. Zofja córka Adama wniosła Puławy w dom Książąt Czartoryskich. Spalony zamek przerobiono na obszerny pałac w smaku francuzkim. Elżbieta z Flemingów żona Ka. Adama Generała Ziem Podolskich, ozdobiła rezydencję i gościnie tu przyjmowała uczonych rodaków. Pałac przedstawiony jest jak był w 1830 roku.

Propriété des Tenczynski, Lubomirski, Sieniawski. Irrité contre le connetable Adam Sieniawski Charles XII brûla le château 1702. Sophie fille du connetable porta en dot Puławy à la famille Czartoryski. Le château reconstruit dans le genre français. Elisabeth de Fleming femme du prince Adam général de Podolie embellit cette residence, ou elle recevait les hommes illustres de son pays. Le château est représenté tel qu'il était 1830.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie

LUBLIN NAD RZEKĄ BYSTRZYCĄ

(P o l s k a)

Gubernia Lubelska

Wedle podania wzniesiony tu był za czasów Mieczysława I r. 986 kościół S-go Mikołaja.—Daniel ks. Halicki po opanowaniu Lublina wymurował wieżę zamkową r. 1244. Jagiello na pamiątkę sławnego zwycięstwa pod Grunwaldem zbudował r. 1426 kościół N. Panny Maryi.—Tu dokonana się powtórna Unja Litwy z Polską d. 1 Lipca 1569 r. Tegoż roku Król Zygmunt August publicznie tu przyjmuje hołd Albrechta Fryderyka ks. pruskiego, jako lennika Rzeczypospolitej. Stefan Batory r. 1578 ustanawia Trybunał.

La fondation de l'église S. Nicolas est attribuée à Mieczyslas I 986. Daniel prince de Halicz occupa la ville bâtit la tour 1244. En mémoire de la victoire de Grunwald, Jagello eleva l'église de Notre Dame 1426. L'union de la Lithuanie avec la Pologne renouvelée 1 Juillet 1569. Sigismund Auguste reçut la même année les hommages de Frédéric Albert de Prusse comme Vassal de la republique.—Etienne Batory établit les Tribunaux 1578.

Rys z natury Napoleon Urda.

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie.

UJAZD-KRZYŻTOPÓR ZWANY. (P o l s k a)

Gubernia Radomska.

Ruiny ogromnego zamku wystawionego r. 1631 przez Krzysztofa z Tenczyna Ossolińskiego W-dę Sandomierskiego. Było w nim sal ile miesięcy, okien ile dni w roku. Majętność ta przeszła do Kalinowskich, następnie kupił Ujazd w końcu XVIII w. Kajetan Soltyk Biskup Krakowski. Na bramie wjazdowej widać krzyż i topór herb Ossolińskich.

Ruines d'un immense château fondé par Christophe Ossoliński Palatin de Sandomir 1631. Il contenait autant de salles que de mois, autant de fenêtres que de jours dans l'année. Ce bien passa aux Kalinowski — Soltyk évêque de Cracovie en fit l'acquisition à la fin du XVIII siècle. Les armes des Ossoliński existent encore sur la grande porte d'entrée.

rys z rzeźbry Napoleona Orła

Litw Lit M Fajans w Warszawie

KALISZ NAD PROSNĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Kaliska.

Epoka fundacyi miasta niewiadoma. Należy do najstarszych w Polsce. Przeniósł je na nową posadę Kazimierz W. około r. 1339, zamek wzmocnił i murem miasto otoczył. Jagiello w r. 1425 wspaniale tu podejmował Eryka VII króla Duńskiego wracającego z Palestyny. — Szwedzi po dwakroć zniszczyli miasto r. 1655 i 1706. — Kościół S-go Mikołaja bardzo starożytnej fundacyi. Kazimierz W. r. 1358 oddał go Kanonikom Regularnym. W wielkim ołtarzu znajduje się piękny obraz Zdjęcia z krzyża wedle Rubensa.

L'époque de la fondation de la ville est ignorée. — Casimir le Grand la rebatit en 1339 la fortifia et y éleva un château. Jagello y reçut avec splendeur Eric VII roi de Danemark revenant de Palestine. Les Suédois ruinèrent deux fois la ville 1655 et 1706. Casimir le Grand fonda pour les Chanoines reguliers l'église de S-e Nicolas 1358. Elle possède une descente de Croix d'après Rubens.

Rys z natury Napoleon Orda.

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie

Z A M O Ś Ć.

(P o l s k a)

Gubernia Lubelska.

Miasto warowne z zamkiem założone w r. 1580 przez Jana Zamojskiego Kanclerza i Hetmana W. K. Zatwierdził ordynację Król Zygmunt III r. 1589. Jan Zamojski fundował tu Akademię z dziesięciu katedrami. — W kolegiacie zbudowanej r. 1600 znajduje się grób jego i późniejszych członków domu Zamojskich. — Zamość kilkakrotnie był palony i niszczony. W r. 1648 oblegał go Bohdan Chmielnicki, w 1656 dobywał Duglas generał Szwedzki. Obleżeni odparli mężnie oba najazdy.

Ville fortifiée avec château fondée 1580 par Jean Zamojski connetable et chancelier de la couronne. Sigismund III confirma le majorat 1589. Zamojski éleva l'academie avec dix chaires. Le Collège date de 1600, renferme le tombeau de Jean Zamojski et ses descendans. Zamość fut ruiné plusieurs fois. Bohdan Chmielnicki en 1648 et Duglas général Suédois 1656 l'assiégerent et furent toujours repoussés.

Rys. z natury Napoleon Orsa.

Lit. w lit. M. Fajansa w Warszawie.

SANDOMIERZ DAWNIEJ SĘDOMIRZ NAD WISŁĄ

(P o l s k a)

Gubernia Radomska

Początek miasta niewiadomy. Spalone r. 1204 przez Romana Ks. na Haliczu. Tatarzy niszcza miasto w r. 1241. Leszek Czarny r. 1286 nadaje mu przywileje. Lokietek Ks. Sieradzki pobił tu na głowę r. 1291 Tobiasza bisk. Pragskiego wysłanego przez Kr. Czeskiego Wacława.—Król Jagiełło r. 1428 przyjmuje tu hołd Książąt Mazowieckich.—Zamek wysadzony w powietrze przez Króla Szwedzkiego Karola Gustawa w r. 1656.

L'origine de la ville est inconnue. Incendiee par Roman Prince de Halicz 1204. Détruite par les Tartares 1241. Privilegiee par Leszek le Noir 1286 — Lokietek prince de Sieradz détruisit l'armée de Tobie évêque de Prague envoyée par le Prince de Bohême Wacław 1291. Jagello y reçut les hommages des Princes de Mazovie 1428. Le roi de Suede Charles Gustave fit sauter le chateau 1656.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajarsa w Warszawie

KAZIMIERZ NAD WISŁĄ
(P o l s k a)
Gubernia Lubelska

Dawniej wieś zwana Skowierzynek nadana przez Bolesława Chrobrego w r. 1008 Benedyktynom na Łysój-Górze. Po zniszczeniu tej wsi przez Tatarów, Kazimierz W. założył tu miasto; nazwał od swego imienia, zbudował zamek i wieżę strażniczą, a chcąc zjednoczyć handel zbożowy na Wiśle założył magazyny których ruiny dotychczas się zachowują. Ratusz i kilka domów w rynku mają jeszcze ozdoby z XVI wieku.

Ancien village Skowierzynek donné aux Bénédictins par Boleslas le Temeraire en 1008 — Détruit par les Tartares, Casimir le Grand fonda une ville de son nom avec un château et un donjon. L'hôtel de ville et plusieurs maisons conservent encore des ornements du XVI siècle—On y voit d'anciennes ruines de magasins de blés du temps de Casimir le Grand.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

ŚWIĘTY KRZYŻ (ŁYSA GÓRA). (P o l s k a)

Gubernia Radomska.

Na szczątkach świątyni balwochwalczych Słowian, Bolesław Chrobry założył około r. 1008 kościół i klasztor Benedyktynów. Wedle podania, Ś-ty Emeryk król Węgierski ofiarował opactwu znaczny kawałek drzewa Krzyża Świętego, który dotychczas w kościele się znajduje. Do tej relikwii Wład. Jagiełło odbył pieszo pielgrzymkę przed bitwą pod Grunwaldem. Klasztor i kościół kilkakrotnie był niszczone przez Tatarów i Szwedów.

Boleslas le Vaillant fonda 1008 l'église et le couvent des Benedictins sur les ruines d'un temple païen slave. S-e Emeric dauphin de Hongrie offrit à l'Abbaye un morceau de la Sainte Croix toujours conservée. Ladislas Jagello et d'autres rois y firent des pèlerinages à pied. L'église et le couvent souffrirent des devastations des Tartares et des Suédois.

rys z natury. T. 1. 1871.

rys z M. 1871. w Warszawie

BOBROWNIKI NAD WISŁĄ.

(Polska)

Gubernia Płocka

Miasto dawne, nosi nazwisko od mnogiej ilości bobrow. Ludwik Król w r. 1377 nadał je z innymi gradami swemu siostrzeńcowi Władysławowi ks. Opolskiemu. Od tegoż nabywszy zamek. Krzyżacy wzmocnili takowy a Mistrz Konrad Jungingen r. 1403 wydał przywilej założenia miasta zowiąc je Stadt Beberen. Wykupione od Zakonu miasto wraz z Ziemią Dobrzyńską w r. 1408. Krzyżacy powtórnie r. 1409 opanowali lecz odebrane wkrótce i ostatecznie wcielone do Polski za Władysława Jagiełły.

Son nom lui vient d'une prodigieuse quantité de castors — Le roi Louis en fit donation à son neveu Ladislas Prince d'Opole 1377. Les Teutons firent l'acquisition du chateau, le fortifièrent. Corrad Jungingen donna 1403 un privilège pour une ville qu'il nomma Stadt Beberen — Elle fut rachetée de l'Ordre Teutonique avec la terre de Dobryn 1408 — Les Teutons s'en emparèrent 1409 — Ladislas Jagello la reprit bientôt définitivement.

Widok z południa

Widok z północy

CZERSK NIEDALEKO WISŁY.

(Polska)

Gubernia Warszawska

Miasto sięgające odległej starożytności — Było stolicą Książąt Mazowieckich — Konrad I stryj małoletniego Bolesława Wstydliwego osadził i uwięził na zamku synowca wraz z jego matką Grzymisławą. — Pierwszym Księciem na Czersku pisze się Konrad II. — Trojnat Ks. Litewski zniszczył okolice i miasto r. 1258 — Wzrost Warszawy przyczynił się do zupełnego upadku Czerska.

Cette ville remonte à la plus haute antiquité. Elle fut avant Varsovie la capitale des Princes de Mazovie — Conrad I oncle de Boleslas le Chaste encore mineur l'emprisonna au château avec sa mere Grzymisława. — Conrad II se signait comme premier Duc de Czersk — Trojnat Prince de Lithuanie ruina la ville et ses environs 1258.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M.Fajansa w Warszawie

WŁOCŁAWEK NAD WISŁĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Warszawska.

Miasto założone przez Władysława II (1139—1148) i nadane Biskupom Kujawskim. Napadane często przez Pomorzan, Prusów i Krzyżaków. Katedra z Kruszwicy tu była przeniesiona r. 1159. Kościół katedralny zniszczony został przez Jana kr. Czeskiego posilkującego Krzyżaków r. 1329 — po odbudowaniu w r. 1340 staraniem Bis. Macieja z Golańczewa, zrabowany przez Krzyżaków r. 1431. Biskup Kujawski w razie śmierci Prymasa tytułował się Interrex, sejmy zwoływał i króla koronował.

Ladislas II en fut le fondateur (1039 — 1148) et la donna aux évêques de Kujawy. — Attaquée fréquemment par les Prussiens les Poméraniens et les Teutons — Le chapitre de Kruszwica y fut transporté en 1159. — L'église détruite 1329 par Jean prime de Bohême allié des Teutons. — L'évêque Mathieu de Golańczew la rebâtit 1340, pillé par les Teutons 1431. En cas de mort du Primas, l'évêque de Kujawy prenait le titre d'Interrex, convoquait les diètes et couronnait le roi.

rys z natury Napoleona III

Lit. w. M. Fajana w Warszawie

PIOTROWIN NAD WISŁĄ

(P o l s k a)

Gubernia Lubelska.

Niegdyś własność S. Stanisława Szezebanowskiego, biskupa Krakowskiego i męczennika. Kaplica zbudowana r. 1620 przez proboszcza Stanisława Garwackiego na grobie Piotra z Janiszewa Strzemięczyka, który wedle odwiecznego podania, wskrzeszony przez S. Stanisława stanął przed Bolesławem Śmiałym r. 1074, dla zaświadczenia że dobra jego były rzeczywiście kupione przez S. Stanisława Biskupa. Kaplica wystawiona jak wnoszą w połowie XV wieku.

Stanislas Garwacki cure de Piotrowin fit construire la chapelle 1620 sur le tombeau de Pierre de Janiszew Strzemięczyk resuscité par St. Stanislas pour lui servir de témoin par devant le roi Boleslas le Hardi 1074, sur l'autenticité de l'achat de ses biens par St. Stanislas évêque. Cette légende existe toujours.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit w Lit. M Fajansa w Warszawie

PŁOCK NAD WISŁĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Płocka.

Podług świadectwa dziejopisów Mieczysław I. r. 966 ufundował kościół katedralny. Bolesław Chrobry około r. 1000 założył biskupstwo Mazowieckie czyli Płockie. Władysław Herman r. 1102 i syn jego Bolesław III Krzywousty r. 1139 tu byli pogrzebani. Leszek V Biały nadaje Płock z ziemią bratu Konradowi. Miasto zniszczone przez Prusów i Pomorzan roku 1243. Mendog król Litwy spalił je w r. 1260.

Les historiens attribuent à Mieczyslas I. la fondation de la Cathédrale 966. Boleslas le Vaillant fonda l'évêché de Mazovie vers l'an 1000. Ladislas Herman en 1102 et Boleslas III. bouche de travers en 1139 y furent enterrés. Leszek V. le Blanc donne la principauté de Plock à son frère Conrad—La ville détruite par les Prussiens et les Poméranians 1243. Mendog roi de Lithuanie la brûle 1260.

Ryzyz natury Napoleón Orda

LitwLit M. Fajansa w Warszawie

P Ł O W C E .

(P o l s k a)

Gubernia Warszawska.

Miejsce sławne porażką Krzyżaków za Władysława Łokietka r. 1331. Rysunek przedstawia cmentarz w którym pogrzebanych zostało 20.000 Krzyżaków, dwóch Komturów i 56 dowódców chorągwi.—Tu rycerz Florian Szary naddziad Zamojskich przebitý trzema włóczniami, znaleziony przez Króla otrzymuje herb trzech włóczni Jelita zwany. Cmentarz otoczony murem kosztem Towarzystwa przyjaciół Nauk r. 1817.

Cimetière où 20.000 Chevaliers Teutons avec deux Comtours et 56 Chefs de legions furent enterrés après leur fameuse défaite sous Ladislas Lokietek 1331 Florian Szary (Sarius) ancêtre de Zamojski percé de trois lances trouvé encore en vie par le roi, reçoit de sa part les armes Jelita representans trois lances. Le cimetière entouré aux frais de la société des Amis des sciences 1817.

Figs. z notaty Napoleona. 0214.

Lit. w Lit. M. Fajana w Warszawie.

WILANÓW NAD WISŁĄ

(Polska)

Gubernia Warszawska.

Jan ks. na Wiźnie i Zakrocymiu nadaje tę własność r. 1377 Stanisławowi ze Strzelczykowa. Król Jan III kupił Milanów i przezwiał go Wilanowem. Zbudował tu pałac i ozdobił pysznym ogrodem. Umarł tu Król 17 Czerwca 1696 r. Wilanów r. 1724 kupiony został od królewicza Konstantego Sobieskiego przez Helenę z Lubomirskich Sieniawką. Córka jej Zofja wniosła tę własność w dom książąt Czartoryskich. Następnie Wilanów przeszedł do książąt Lubomirskich i hr. Potockich.

Cette propriété fut donnée à Stanislas de Strzelczyk par Jean Prince de Wiźnie et Zakroczym 1377. Jean Sobieski acheta Milanow qu'il surnomma Wilanow y bâtit un château et un magnifique jardin y mourut 17 Juin 1696. Constantin Sobieski vendit Wilanow 1724 à la princesse Hélène-Lubomirska — Sa fille Sophie l'apporta en dot à la maison Czartoryski puis il revint aux P-ces Lubomirski et ensuite aux Comtes Potocki.

Ryzyz natury Napoleon Orda

Lit w Lit. M. Pajonka w Warszawie

JANOWICE NAD WISŁĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Radomska.

Zamek zbudowany przez Piotra Firleja około r. 1537. Zebrzydowski W-da Krakowski sprawca rokoszu r. 1606 tu się poddaje królowi Zygmuntovi III. Do zamku tego zjechał Michał Korybut w r. 1672 chcąc szlachtę zachęcić do skorszego ciągnięcia przeciw Turkom. Tu August II r. 1716 w czasie wojny domowej wydał Sasom rozkaz ustąpienia z kraju. Po Firlejach własność przeszła w posiadanie Tarłów, Lubomirskich, a w r. 1780 Piaskowskich.

Pierre Firlej bătít le château 1537. Zebrzydowski Palatin de Cracovie revolté s'y soumet a Sigismond III 1606. Michel Korybut y engage la noblesse 1672 a defendre le pays contre les Turcs. Pendant une guerre intestine 1716 Auguste II envoya d'ici l'ordre aux Saxons d'évacuer le pays. — Des Firlej Janowice passa aux Tarlo, Lubomirski, enfin aux Piaskowski 1780.

Spis przedmiotów znajdujących się w Albumie:

PIERWSZA SERVA.

1. Różana G. Grodzieńska.	26. Horodyszczec—Klasztor Karmelitów G. Wołyńska
2. Grodno — Zamek G. Grodzieńska.	27. Monasterzyszcze G. Kijowska.
3. Kołozna G. Grodzieńska.	28. Białotówka G. Kijowska.
4. Hieronimów G. Grodzieńska.	29. Złota Brama G. Kijowska.
5. Merczowszczyzna G. Grodzieńska.	30. Berdyczew G. Kijowska.
6. Świsłocz G. Grodzieńska.	31. Perypiatycha mogiła G. Kijowska.
7. Boreza Kartuzka G. Grodzieńska.	32. Pohrebyszcze G. Kijowska.
8. Mołodów G. Grodzieńska.	33. Białopole G. Kijowska.
9. Horodyszczec pod Pińskiem — Kościół XX. Benedyktyńców G. Mińska.	34. Motowidłówka G. Kijowska.
10. Karolin pod Pińskiem G. Mińska.	35. Jagniatyn G. Kijowska.
11. Leszcz G. Mińska.	36. Aleksandrya G. Kijowska.
12. Duboj G. Mińska.	37. Białocerkiew G. Kijowska.
13. Zastaw G. Wołyńska.	38. Spieczyno G. Kijowska.
14. Ostrog — Zamek G. Wołyńska.	39. Aleksandrówka G. Kijowska.
15. Hubków G. Wołyńska.	40. Wołodarka G. Kijowska.
16. Sławuta G. Wołyńska.	41. Wydobyci monaster G. Kijowska.
17. Korzec G. Wołyńska.	42. Kijów — Kościół katolicki G. Kijowska.
18. Płoska G. Wołyńska.	43. Kijów — Cerkiew S-go Jędrzeja G. Kijowska.
19. Kiewań G. Wołyńska.	44. Wierchownia G. Kijowska.
20. Tajkury G. Wołyńska.	45. Krzywiec G. Kijowska.
21. Równe G. Wołyńska.	46. Pietniczany G. Podolska.
22. Nowomalin G. Wołyńska.	47. Murachwa G. Podolska.
23. Międzyrzec Korecki G. Wołyńska.	48. Strzyżawka — nad Bohem G. Podolska.
24. Antoniny G. Wołyńska.	49. Strzyżawka — Kościół G. Podolska.
25. Ostrog — Pojezuickie mury G. Wołyńska.	50. Winnica G. Podolska.

DRUGA SERVA.

51. Zinkow G. Podolska.	66. Lince—m. ur. Seweryna Goszczyńskiego G. Kijow.
52. Kamieniec — Zamek starożytny G. Podolska.	67. Bohaterka — m. ur. Bohdana Zaleskiego G. Kijow.
53. Kamieniec — ogród Wita G. Podolska.	68. Krzemieniec — Zamek starożytny G. Wołyńska.
54. Czarnokozinca G. Podolska.	69. Wiszniovec G. Wołyńska.
55. Michałówka G. Podolska.	70. Zwiśhel G. Wołyńska.
56. Smotrycz P. Podolska.	71. Dąbrowica G. Wołyńska.
57. Szpików G. Podolska.	72. Dubno G. Wołyńska.
58. Międzyborz G. Podolska.	73. Poczajów G. Wołyńska.
59. Zwaniec G. Podolska.	74. Żytomierz G. Wołyńska.
60. Sutkowce G. Podolska.	75. Wilno — Zamek starożytny G. Wileńska.
61. Latyczew G. Podolska.	76. Jaszuny G. Wileńska.
62. Cecaora Besarabja.	77. Wilno—Zamek Barbary Radziwiłłówny G. Wil.
63. Borszczajówka G. Kijowska.	78. Turów G. Mińska.
64. Buki G. Kijowska.	79. Ujście Prypeci do Dniepru G. Kijowska.
65. Rużyn G. Kijowska.	80. Janów G. Grodzieńska.

TRZECIA SERVA.

81. Połona G. Kowieńska.	96. Łuck G. Wołyńska.
82. Kiejdań G. Kowieńska.	97. Olexiniec G. Wołyńska.
83. Belweder G. Kowieńska.	98. Rydoml G. Wołyńska.
84. Wojtkuszki G. Kowieńska.	99. Połock G. Witebska.
85. Wellona G. Kowieńska.	100. Lueyn G. Witebska.
86. Retow G. Kowieńska.	101. Sarya G. Witebska.
87. Siesiki G. Kowieńska.	102. Krasław G. Witebska.
88. Średnik G. Kowieńska.	103. Paulowce G. Podolska.
89. Birze G. Kowieńska.	104. Bar G. Podolska.
90. Kowno G. Kowieńska.	105. Landwarow G. Wileńska.
91. Szatejki G. Kowieńska.	106. Troki G. Wileńska.
92. Mejszty G. Kowieńska.	107. Dudy G. Wileńska.
93. Korsuń G. Kijowska.	108. Zaosie m. ur. A. Mickiewicza G. Mińska.
94. Turbiejówka G. Kijowska.	109. Ubiel m. ur. S. Moniuszki G. Mińska.
95. Stablow G. Kijowska.	110. Grodno G. Grodzieńska.

OZWARTA SERVA.

111. Raudań G. Kowieńska.	126. Smolhów m. ur. Syrokomli G. Mińska.
112. Zamek Giełgudów G. Kowieńska.	127. Towiany G. Kowieńska.
113. Lida G. Wileńska.	128. Ołyka G. Wołyńska.
114. Szawry G. Wileńska.	129. Beresteczko G. Wołyńska.
115. Dubinki G. Wileńska.	130. Łohojski G. Mińska.
116. Gierajnony G. Wileńska.	131. Peczara G. Podolska.
117. Miedniki G. Wileńska.	132. Janów m. ur. S. Witwickiego G. Podolska.
118. Krewo G. Wileńska.	133. Białyniec G. Mohilewska.
119. Giejstuny m. ur. A. E. Odyńca G. Wileńska.	134. Homel G. Mohilewska.
120. Dziewiętnia m. ur. I. Chodźki G. Wileńska.	135. Liszków G. Suwalska.
121. Żemłosław G. Wileńska.	136. Oświej G. Witebska.
122. Nieśwież G. Mińska.	137. Kamieniec Litewski G. Grodzieńska.
123. Mir G. Mińska.	138. Skoki m. ur. J. U. Niemcewicza G. Grodzieńska.
124. Nowogródek G. Mińska.	139. Knyszyn G. Grodzieńska.
125. Hruszówka G. Mińska.	140. Wysokie Litawskie G. Grodzieńska.

PIĄTA SERVA.

Księstwo Poznańskie i Prussy Zachodnie.

141. Kruświca.	156. Wągrowiec.
142. Mysza wieża.	157. Winnagóra.
143. Gniezno — Katedra.	158. Gołuchow.
144. Gniezno — Kościół XX. Franciszkanów.	159. Znin m. ur. Sniadeckich.
145. Poznań — Kościół S. Jana Jerolim.	160. Rogalin.
146. Poznań — Kościół P. Maryi.	161. Miłosław.
147. Trzemeszno.	162. Rydzyna.
148. Mogilno.	163. Piła m. ur. Staszica.
149. Strzelno.	164. Malborg.
150. Rogoźno.	165. Toruń m. ur. Lindego.
151. Inowrocław.	166. Toruń m. ur. Kopernika.
152. Wenecya.	167. Gdańsk.
153. Środa.	168. Złotoryja.
154. Kurnik.	169. Golup.
155. Szamoty.	170. Radzyn.

SZÓSTA SERVA.

Królestwo Galicyi i Ziemia Krakowska.

171. Podhorce.	186. Dębno.
172. Żółkiew.	187. Szepepanów ur. S. Stanisława.
173. Sanok.	188. Melsztyn nad rz. Dunajcem.
174. Łańcut.	189. Przemyśl nad rz. Sanem.
175. Dobromil nad rzeką Wyrwą.	190. Czorsztyn nad Dunajcem.
176. Halicz przy ujściu rz. Łukiew do Dniestru.	191. Baranów nad Wisłoką.
177. Olesko nad źródłami Styru.	192. Drohowyża.
178. Odrzykoi niedaleko rz. Wisłoki.	193. Wiśnicz.
179. Kraków Zamek Wawel nad Wisłą.	194. Biecz nad rz. Ropą.
180. Trębowla nad rz. Gniezną.	195. Buczac nad rz. Strypą.
181. Tyniec nad rz. Wisłą.	196. Skala nad rz. Zbruczem.
182. Zator.	197. Krasieczyn nad Sanem.
183. Lwów nad rz. Peltwią.	198. Tęczyn.
184. Dubiecko nad Sanem.	199. Stary Sącz czyli Sandecz.
185. Rożnow nad rz. Dunajcem.	200. Jazłowiec nad rz. Olechowcem.

SIÓDMA SERVA.

201. Częstochowa G. Piotrkowska.	216. Bolesławiec G. Kaliska.
202. Olsztyn (G. Piotrkowska).	217. Koto Zamek Kazimierza W-go G. Kaliska.
203. Brzeźnica m. ur. Długosza G. Piotrkowska.	218. Smoleń Zamek Bonara G. Kielecka.
204. Łęczyca G. Kaliska.	219. Gidle G. Piotrkowska.
205. Wysocice kościół założony r. 1023. G. Kielecka.	220. Mojkowce G. Piotrkowska.
206. Mirów G. Piotrkowska.	221. Rabsztyn Zamek Melsztyńskich G. Kielecka.
207. Bobolice G. Piotrkowska.	222. Ogrodzieniec Zamek Firlejów G. Kielecka.
208. Wieruszow tu um. Ks. A. Kordecki G. Kaliska.	223. Miechów G. Kielecka.
209. Bieniszewo schronienie 5-ciu towarzyszy S-go Wojciecha G. Kaliska.	224. Jędrzejów G. Kielecka.
210. Siewierz G. Piotrkowska.	225. Czarnce tu ur. Stefan Czarniecki G. Kielecka.
211. Wieluń G. Kaliska.	226. Książ Wielki Zamek Tenczyńskich G. Kielecka.
212. Olkusz tu um. S-ty Jan Kanty G. Kielecka.	227. Bendzin G. Piotrkowska.
213. Wiślica G. Kielecka.	228. Grodzisko G. Kielecka.
214. Chęciny G. Kielecka.	229. Ojów Zamek Wład. Łokietka G. Kielecka.
215. Kielec Zamek Bisk. Zadzika.	230. Pieskowa Skala G. Kielecka.

ÓSMA SERVA.

231. Czersk G. Warszawska.	246. Puławy G. Lubelska.
232. Stolpie G. Lubelska.	247. Warszawa G. Warszawska.
233. Bobrowniki G. Plocka.	248. Wilanow G. Warszawska.
234. Łysa Góra (S-ty Krzyż) G. Radomska.	249. Żelazowa Wola G. Warszawska.
235. Sandomierz G. Radomska.	250. Firlejowczyzna G. Lubelska.
236. Piotrowin G. Lubelska.	251. Pułtusk G. Łomżyńska.
237. Kaźmierz G. Lubelska.	252. Płowce G. Warszawska.
238. Tum G. Kaliska.	253. Plock G. Plocka.
239. Czarnylas G. Radomska.	254. Włocławek G. Warszawska.
240. Horodko G. Lubelska.	255. Łąd G. Kaliska.
241. Zamość G. Lubelska.	256. Dospudy G. Suwalska.
242. Kalisz G. Kaliska.	257. Gostynin G. Warszawska.
243. Ujazd G. Radomska.	258. Biała G. Piotrkowska.
244. Janowice G. Radomska.	259. Iłża G. Radomska.
245. Lublin G. Lubelska.	260. Ciechanow G. Plocka.

Facsimile listu J. L. Kraszewskiego do Autora o Albumie znajduję się na tytułowej karcie do Seryi trzeciej.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M. Fajarsa w Warszawie

FIRLEJOWSZCZYzna POD LUBLINEM.

(P o l s k a)

Gubernia Lubelska.

Przedmieście Lublina. Domek w którym się urodził Wincenty Pol poeta, 20 Kwietnia 1807 r.
W oddaleniu widok Lublina i jego zamku.

Faubourg de Lublin, où se trouve la maison, lieu de naissance du poète Vincent Pol 20 avril
1807. Lublin et son château se voyent dans le fond.

Rys z natury Napoleon Orda

Litw Lit M Fajansa w Warszawie

ILŻA NAD RZEKĄ ILŻĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Radomska

Odwieczny ogród został zniszczony przez Tatarów 1241 r. pod dowództwem Pety czyli Bajdara. Jan Grot biskup Krakowski wystawił tu zamek r. 1340. Później Florian Mokrzycki murem i basztami miasto opasał. W tym zamku nastąpiło pierwsze spotkanie się króla Władysława IV w r. 1637 z przyszłą jego małżonką Cecylją Renatą córką Cesarza Ferdynanda II. Szwedzi w 1655 a Rakocy ks. Siedmiogrodzki r. 1657 zniszczyli zamek.

Ville antique détruite par les Tartares sous le commandement de Pety ou Bajdar 1241. L'évêque de Cracovie Jean Grot éleva le château 1340. Florian Mokrzycki entourra la ville de bastions. Dans ce château eut lieu la première entrevue de Ladislas IV 1637 avec sa future Cecilie Renate d'Autriche fille de l'Empereur Ferdinand II. Les Suédois en 1655 et Rakocy 1657 détruisirent le Château.

Eys i natury Napoleon Orda

Lit w Lit. K. Fajarsa w Warszawie.

WARSZAWA NAD WISŁĄ
(Polska)
Gubernia Warszawska.

Po Gnieźnie i Krakowie trzecia stolica Polski. Pierwszy raz wspomniana Warszawa r. 1224. w Akcie Konrada I Mazowieckiego jako wieś Książęca—Kościół Ś-go Jana Katedralny założony r. 1250. Janusz Ks. Mazowiecki tu przeniósł stolicę z Czerska; wznosił główne skrzydło Zamku 1403 do 1406. Od Zygmunta Augusta staje się miejscem połączonych sejmów Polski i Litwy. Zygmunt III r. 1596 powiększa zamek i przenosi tu stolicę kraju.

Troisième ville principale de la Pologne après Gniezno et Cracovie. Nommée comme village ducal dans les actes de Conrad I prince de Mazovie 1224. Janus prince de Mazovie y transporta de Czersk sa résidence, éleva la principale partie du château 1406 Sigismund Auguste y réunit les diètes de la Pologne avec celles de la Lithuanie. Sigismund III en fit la capitale du pays 1596 et agrandit le château. La cathédrale fondée 1250.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M Fajanse w Warszawie

BO W S P U D A .

(P o l s k a)

Gubernia Suwałska.

Ruiny rezydeneyi znakomitej familji Paców. Imię Paców znane w dziejach jako ludzi zasłużonych krajowi. Piastowali wysokie urzęda w Litwie. Rodzina ta wygasła na ostatnim — Ludwiku, generale zasłużonym w 1831 r. Umarł w Smyrnie 1835 r.

Ruines d'une residence de la grande famille des Pac. Ce nom remarquable dans l'histoire du pays appartenait à des hauts dignitaires de la Lithuanie — Louis son dernier rejeton, général distingué 1831 mourut à Smirne 1835.

Rys z natury Napoleon Orda

1792 M. Tarnobrzeg w W. 1857

CZARNY LAS.

(P o l s k a)

Gubernia Radomska

Dziedzina Jana Korwina Kochanowskiego Wojskiego Sandomierskiego sławnego poety XVI wieku. Przeszła na własność książąt Jabłonowskich w r. 1760. Na fundamentach domu poety zmarłego w Lublinie 1584 r. stoi gotycka kaplica. Kochanowski urodził się w Sycynie r. 1530.

Propriété de Jean Korwin Kochanowski dignitaire de Sandomierz — Célèbre poète au XVI siècle — La chapelle gothique est élevée sur les fondemens de la maison du poète né à Sycyna 1530 et mort à Lublin 1584 — Ce bien passa aux Princes Jabłonowski en 1760.

Rys z natury Napoleon Gode

Litw. Lit. M. Rajana v. Warszawa.

TUM POD ŁĘCZYCĄ.
(P o l s k a)
Gub ernia Kaliska

Jeden z najdawniejszych Kościołów w Polsce mający znaczenie Archikolegiaty. Data założenia podług wmurowanej tablicy r. 967 we dwa lata po przyjęciu Chrześcijaństwa. Wedle podania wznosił świątynię z kamienia ciosowego Piotr Dunin.—Posiada ozdoby z XI i XII wieku. W górnych częściach wyrestaurował ją w przeszłym wieku Kajetan Soltyk Biskup Krakowski.

Eglise bâtie deux ans après l'introduction du Christianisme en Pologne comme l'indique l'inscription sur le mur portant la date de 967. On croit Pierre Dunin son fondateur. Bâtie en pierres de taille, elle possède des ornements des siècles XI, XII. L'évêque de Cracovie Gaetan Soltyk en restaura les parties supérieures au siècle dernier.

Rys z natury Napoleon Orda

LitwLit M. Fajansa w Warszawie

HORODŁO NAD BUGIEM.

(P o l s k a)

Gubernia Lubelska.

Stareżytna osada Rusinów jak z nazwy wnosić można. Lubart ks. Litewski odstąpił miasto z powiatem Kazimierzowi W. r. 1366. Władysław Jagiełło oddał Horodło z ziemią Belzką Ziemowitowi ks. Mazowieckiemu dając mu siostrę Alexandrę za żonę. Tu król Władysław Jagiełło zwołał 2 Października 1413 r. zjazd Litwy z Koroną, na którym unia obu narodów zaprzysiężoną została.

Ancienne colonie des Ruthéniens. Lubart Prince de Lithuanie ceda le district à Casimir le Grand 1366. Ladislas Jagello rendit Horodlo avec la terre de Belz à Ziemowit Prince de Mazovie en lui donnant sa soeur Alexandrine en mariage — Jagello y convoqua une assemblée 1413 pour établir l'union de la Pologne avec la Lithuanie.

rys natury Napoleon Orda

lit w Lit M. Fajansa w Warszawie

ŻELAZOWA WOLA.

(P o l s k a)

Gubernia Warszawska

Własność niegdyś Hrabiego Skarbka, miejsce urodzenia najgenialniejszego muzyka polskiego Fryderyka Franciszka Szopena (Chopin) ur. tu 2 Marca 1809 um. w Paryżu 17 Paźd. 1849 r. Pochodził jak wieś niesie od Mikołaja Szopa dworzanina królewskiego który z Królem Stanisławem Leszczyńskim udawszy się do Francji 1740 zmienił swe nazwisko na Chopin.

Autrefois propriété des Comtes Skarbek. Lieu de naissance du célèbre musicien polonais Frédéric François Chopin (Szopen) 2 Mars 1809 mort à Paris 17 Octobre 1849. On prétend qu'il descend de Nicolas Szopa Polonais, Gentilhomme de la Cour, qui s'étant rendu en France à la suite du roi Stanislas Leszczyński 1740 y changea son nom en celui de Chopin.

Fig. z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie

CIECHANÓW NAD RZEKĄ ŁYDYNIA.

(Polska)

Gubernia Płocka.

Miasto nadane r. 1065 przez Bolesława Śmiałego Benedyktynom z Mogilna. Po uczynionym podziale kraju za Leszka Białego r. 1207 gród się dostaje Konradowi Mazowieckiemu. — Zniszczony przez Prussów i Litwinów r. 1267. Hufce Krzyżackie w r. 1465 zadały tu klęskę rycerstwu Mazowieckiemu. Ludwika z Gonzagów druga żona Władysława IV jadąc do męża stanęła tu r. 1646. — Zamek zniszczony przez Szwedów roku 1657.—

Boleslas le Hardi donna la ville 1065 aux Benedictins de Mogilno. — Après le partage du pays sous Leszek le Blanc 1207 elle revint a Conrad de Mazovie. — Les armées des Mazoviens furent vaincues par les Chevaliers Teutoniques 1465. — Louise de Gonzague seconde femme de Ladislas IV s'y arrêta 1646 — en arrivant dans le pays. Le Château fut ruine par les Suédois 1657.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M. Fajansa w Warszawie

BIAŁA SZLACHECKA.

(Polska).

Gubernia Piotrkowska.

Miejsce urodzenia dwóch zasłużonych krajowi mężów jako wojowników i pisarzy, Marcina i Joachima Bielskich herbu Prawdzie przydomku Wolski. Marcin pierwszy pisał kronikę kraju w ojczystym języku. Umarł 1576. Syn Joachim doprowadził dzieje do panowania Zygmunta III. Dom ich niewielki murowany, został spalony—powtórnie odbudowany kosztem króla Zygmunta III. Ciała Bielskich spoczywają w bliskim kościele Pajęczna.

Lieu de naissance de Martin et Joachim Bielski—tous deux célèbres écrivains et guerriers. Martin fut le premier qui écrivit la chronique du pays en polonais, mourut 1576. Son fils Joachim continua l'histoire jusqu'à Sigismond III. Leur modeste maison fut brûlée et rebâtie aux frais de Sigismond III. Leurs corps reposent non loin dans l'église de Pajęczna.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie

GOSTYNIN NAD SKRWĄ. (P o l s k a)

Gubernia Warszawska.

Ziemia Gostynska należała w XIII wieku do książąt Kujawskich. Konrad ks. Mazowiecki z pomocą Litwinów i Rusinów zdobywa zamek r. 1286. Po zgonie bezpotomym Ziemowita i Władysława książąt na Płocku Kazimierz IV Jagiellończyk objął Gostynin. Zamek zbudowany przez Krzysztofa Szydłowieckiego pamiętny był uwięzieniem r. 1611 Wasyla, Dymitra i Iwana książąt Szujskich z których dwaj pierwsi tu umarli.

Cette terre appartenait aux Princes de Kujawy au XIII siècle. Aide par les Lithuaniens et les Ruthéniens Conrad prince de Mazovie s'empare du château 1286. Elle passe à Casimir IV Jagello après la mort de Ziemowit et Ladislas princes de Plock. Christophe Szydłowiecki bâtit le château célèbre par l'emprisonnement des Princes Bazile, Dimitre et Jean Szujski 1611. Les deux premiers y moururent.

Przyz. z natury Napoleona Ordy

lit. w Lit. M. Fijewski w Warszawie

LĄD NAD WARTĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Kaliska

Mieczysław Stary ks. Wielkopolski funduje w Łądzie albo Lendzie opactwo Cystersów r. 1145 sprowadziwszy zakonników z Niemiec. Kazimierz ks. Kujawski w XIII wieku zamek zbudował. Bolesław Pobożny zniszczyć go rozkazał r. 1247. Jarosław Bogorya Skotnicki Arcybiskup Gnieźnieński zdawszy rządy diecezji Janowi Suchywilk, w 1372 roku w Lendzie przemieszkiwał. Tablica wmurowana w kościele świadczy że tu pochowanym został.

Mieczyslas le vieux y fonda l'abbaye de Citeaux en 1145—Casimir prince de Kujavie eleve le château au XIII siècle. Boleslas le pieux le détruit 1247. Jeroslas Bogorya Skotnicki Archeveque de Gniezno demeura à Ląd après s'être remis de la charge de son diocèse en faveur de Jean Suchywilk 1372 et y est enterré comme l'atteste une plaque de marbre avec l'inscription.

Ryzyk natury Napoleon Orda.

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie

PUŁAWY NAD WISŁĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Lubelska.

Własność Tenczyńskich, Lubomirskich, Sieniawskich. Zamek tujejszy spalił w r. 1702 Karol XII przez gniew na Hetmana Adama Sieniawskiego. Zofja córka Adama wniosła Puławy w dom Książąt Czartoryskich. Spalony zamek przerobiono na obszerny pałac w smaku francuzkim. Elżbieta z Flemingów żona Ka. Adama Generała Ziem Podolskich, ozdobiła rezydencję i gościnie tu przyjmowała uczonych rodaków. Pałac przedstawiony jest jak był w 1830 roku.

Propriété des Tenczynski, Lubomirski, Sieniawski. Irrité contre le connetable Adam Sieniawski Charles XII brûla le château 1702. Sophie fille du connetable porta en dot Puławy à la famille Czartoryski. Le château reconstruit dans le genre français. Elisabeth de Fleming femme du prince Adam général de Podolie embellit cette residence, ou elle recevait les hommes illustres de son pays. Le château est représenté tel qu'il était 1830.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M. Fajansa w Warszawie

LUBLIN NAD RZĘKĄ BYSTRZYCĄ

(P o l s k a)

Gubernia Lubelska

Wedle podania wzniesiony tu był za czasów Mieczysława I r. 986 kościół S-go Mikołaja.—Daniel ks. Halicki po opanowaniu Lublina wymurował wieżę zamkową r. 1244. Jagiello na pamiątkę sławnego zwycięstwa pod Grunwaldem zbudował r. 1426 kościół N. Panny Maryi.—Tu dokonana się powtórna Unja Litwy z Polską d. 1 Lipca 1569 r. Tegoż roku Król Zygmunt August publicznie tu przyjmuje hołd Albrechta Fryderyka ks. pruskiego, jako lennika Rzeczypospolitej. Stefan Batory r. 1578 ustanawia Trybunał.

La fondation de l'église S. Nicolas est attribuée à Mieczyslas I 986. Daniel prince de Halicz occupa la ville bâtit la tour 1244. En mémoire de la victoire de Grunwald, Jagello eleva l'église de Notre Dame 1426. L'union de la Lithuanie avec la Pologne renouvelée 1 Juillet 1569. Sigismund Auguste reçut la même année les hommages de Frédéric Albert de Prusse comme Vassal de la republique.—Etienne Batory établit les Tribunaux 1578.

Rys z natury Napoleon Urda.

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie.

UJAZD-KRZYŻTOPÓR ZWANY. (P o l s k a)

Gubernia Radomska.

Ruiny ogromnego zamku wystawionego r. 1631 przez Krzysztofa z Tenczyna Ossolińskiego W-dę Sandomierskiego. Było w nim sal ile miesięcy, okien ile dni w roku. Majętność ta przeszła do Kalinowskich, następnie kupił Ujazd w końcu XVIII w. Kajetan Soltyk Biskup Krakowski. Na bramie wjazdowej widać krzyż i topór herb Ossolińskich.

Ruines d'un immense château fondé par Christophe Ossoliński Palatin de Sandomir 1631. Il contenait autant de salles que de mois, autant de fenêtres que de jours dans l'année. Ce bien passa aux Kalinowski — Soltyk évêque de Cracovie en fit l'acquisition à la fin du XVIII siècle. Les armes des Ossoliński existent encore sur la grande porte d'entrée.

rys z rzeźbry Napoleona Orła

Litw Lit M Fajans w Warszawie

KALISZ NAD PROSNĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Kaliska.

Epoka fundacyi miasta niewiadoma. Należy do najstarszych w Polsce. Przeniósł je na nową posadę Kazimierz W. około r. 1339, zamek wzmocnił i murem miasto otoczył. Jagiello w r. 1425 wspaniale tu podejmował Eryka VII króla Duńskiego wracającego z Palestyny. — Szwedzi po dwakroć zniszczyli miasto r. 1655 i 1706. — Kościół S-go Mikołaja bardzo starożytnej fundacyi. Kazimierz W. r. 1358 oddał go Kanonikom Regularnym. W wielkim oltarzu znajduje się piękny obraz Zdjęcia z krzyża wedle Rubensa.

L'époque de la fondation de la ville est ignorée. — Casimir le Grand la rebatit en 1339 la fortifia et y éleva un château. Jagello y reçut avec splendeur Eric VII roi de Danemark revenant de Palestine. Les Suédois ruinèrent deux fois la ville 1655 et 1706. Casimir le Grand fonda pour les Chanoines réguliers l'église de S-e Nicolas 1358. Elle possède une descente de Croix d'après Rubens.

Rys z natury Napoleon Orda.

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie

ZAMOŚĆ. (Polska) Gubernia Lubelska.

Miasto warowne z zamkiem założone w r. 1580 przez Jana Zamojskiego Kanclerza i Hetmana W. K. Zatwierdził ordynację Król Zygmunt III r. 1589. Jan Zamojski fundował tu Akademię z dziesięciu katedrami. — W kolegiacie zbudowanej r. 1600 znajduje się grób jego i późniejszych członków domu Zamojskich. — Zamość kilkakrotnie był palony i niszczony. W r. 1648 oblegał go Bohdan Chmielnicki, w 1656 dobywał Duglas generał Szwedzki. Obleżeni odparli mężnie oba najazdy.

Ville fortifiée avec château fondée 1580 par Jean Zamojski connetable et chancelier de la couronne. Sigismund III confirma le majorat 1589. Zamojski éleva l'academie avec dix chaires. Le Collège date de 1600, renferme le tombeau de Jean Zamojski et ses descendans. Zamość fut ruiné plusieurs fois. Bohdan Chmielnicki en 1648 et Duglas général Suédois 1656 l'assiégerent et furent toujours repoussés.

Rys. z natury Napoleon Orsa.

Lit. w lit. M. Fajansa w Warszawie.

SANDOMIERZ DAWNIEJ SĘDOMIRZ NAD WISŁĄ

(P o l s k a)

Gubernia Radomska

Początek miasta niewiadomy. Spalone r. 1204 przez Romana Ks. na Haliczu. Tatarzy niszcza miasto w r. 1241. Leszek Czarny r. 1286 nadaje mu przywileje. Lokietek Ks. Sieradzki pobił tu na głowę r. 1291 Tobiasza bisk. Pragskiego wysłanego przez Kr. Czeskiego Wacława.—Król Jagiełło r. 1428 przyjmuje tu hołd Książąt Mazowieckich.—Zamek wysadzony w powietrze przez Króla Szwedzkiego Karola Gustawa w r. 1656.

L'origine de la ville est inconnue. Incendiée par Roman Prince de Halicz 1204. Détruite par les Tartares 1241. Privilegiée par Leszek le Noir 1286 — Lokietek prince de Sieradz détruisit l'armée de Tobie évêque de Prague envoyée par le Prince de Bohême Wacław 1291. Jagello y reçut les hommages des Princes de Mazovie 1428. Le roi de Suede Charles Gustave fit sauter le chateau 1656.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajarsa w Warszawie

KAZIMIERZ NAD WISŁĄ
(P o l s k a)
Gubernia Lubelska

Dawniej wieś zwana Skowierzynek nadana przez Bolesława Chrobrego w r. 1008 Benedyktynom na Łysój-Górze. Po zniszczeniu tej wsi przez Tatarów, Kazimierz W. założył tu miasto; nazwał od swego imienia, zbudował zamek i wieżę strażniczą, a chcąc zjednoczyć handel zbożowy na Wiśle założył magazyny których ruiny dotychczas się zachowują. Ratusz i kilka domów w rynku mają jeszcze ozdoby z XVI wieku.

Ancien village Skowierzynek donné aux Benedictins par Boleslas le Temeraire en 1008 — Détruit par les Tartares, Casimir le Grand fonda une ville de son nom avec un château et un donjon. L'hôtel de ville et plusieurs maisons conservent encore des ornements du XVI siècle—On y voit d'anciennes ruines de magasins de blés du temps de Casimir le Grand.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

ŚTY KRZYŻ (ŁYSA GÓRA). (P o l s k a)

Gubernia Radomska.

Na szczątkach świątyni balwochwalczych Słowian, Bolesław Chrobry założył około r. 1008 kościół i klasztor Benedyktynów. Wedle podania, Ś-ty Emeryk król Węgierski ofiarował opactwu znaczny kawałek drzewa Krzyża Świętego, który dotychczas w kościele się znajduje. Do tej relikwii Wład. Jagiełło odbył pieszo pielgrzymkę przed bitwą pod Grunwaldem. Klasztor i kościół kilkakrotnie był niszczone przez Tatarów i Szwedów.

Boleslas le Vaillant fonda 1008 l'église et le couvent des Benedictins sur les ruines d'un temple païen slave. S-e Emeric dauphin de Hongrie offrit à l'Abbaye un morceau de la Sainte Croix toujours conservée. Ladislas Jagello et d'autres rois y firent des pèlerinages à pieds. L'église et le couvent souffrirent des devastations des Tartares et des Suédois.

rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. rana i w Warszawie

STOŁPIE
(Polska)
Gubernia lubelska

Ruiny kilku wież w okolicach Chełma, sięgające bardzo dawnych czasów. Różne są o nich podania. Jedno z nich głosi, że jakoby wieże te zbudowane były przez jednego z najpierwszych Książąt Rusi, Szczeka. Wieża na rysunku stoi nad obfitem źródłem we wsi Stolpie. Prawdopodobnie były to wieże strażnicze za czasów wojen z Polską książąt halickich Daniela i Leona w XIII wieku.

Differentes legendes sont attachées aux ruines de plusieurs tours aux environs de Chełm. Les uns les disent fondées par un Prince Ruthénien Szczeka.—Il est plus probable qu'elles servirent de donjons pendant les guerres contre les Polonais de Daniel et Léon Princes de Halicz du XIII siècle.

Widok z południa

Widok z północy

CZERSK NIEDALEKO WISŁY.

(Polska)

Gubernia Warszawska

Miasto sięgające odległej starożytności — Było stolicą Książąt Mazowieckich — Konrad I stryj małoletniego Bolesława Wstydliwego osadził i uwięził na zamku synowca wraz z jego matką Grzymisławą. — Pierwszym Księciem na Czersku pisze się Konrad II. — Trojnat Ks. Litewski zniszczył okolice i miasto r. 1258 — Wzrost Warszawy przyczynił się do zupełnego upadku Czerska.

Cette ville remonte à la plus haute antiquité. Elle fut avant Varsovie la capitale des Princes de Mazovie — Conrad I oncle de Boleslas le Chaste encore mineur l'emprisonna au château avec sa mere Grzymisława. — Conrad II se signait comme premier Duc de Czersk — Trojnat Prince de Lithuanie ruina la ville et ses environs 1258.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M.Fajansa w Warszawie

WŁOCŁAWEK NAD WISŁĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Warszawska.

Miasto założone przez Władysława II (1139—1148) i nadane Biskupom Kujawskim. Napadane często przez Pomorzan, Prusów i Krzyżaków. Katedra z Kruszwicy tu była przeniesiona r. 1159. Kościół katy-drały zniszczony został przez Jana kr. Czeskiego posiłkującego Krzyżaków r. 1329 — po odbudowaniu w r. 1340 staraniem Bis. Macieja z Golańczewa, zrabowany przez Krzyżaków r. 1431. Biskup Kujawski w razie śmierci Prymasa tytułował się Interrex, sejmy zwoływał i króla koronował.

Ladislav II en fut le fondateur (1039 — 1148) et la donna aux évêques de Kujawy. — Attaquée fréquemment par les Prussiens les Poméraniens et les Teutons — Le chapitre de Kruszwica y fut transporté en 1159. — L'église détruite 1329 par Jean prime de Bohême allié des Teutons. — L'évêque Mathieu de Golańczew la rebâtit 1340, pillé par les Teutons 1431. En cas de mort du Primas, l'évêque de Kujawy prenait le titre d'Interrex, convoquait les diètes et couronnait le roi.

rys z natury Napoleona III

Lit. w. M. Fajana w Warszawie

PIOTROWIN NAD WISŁĄ

(P o l s k a)

Gubernia Lubelska.

Niegdyś własność S. Stanisława Szczepanowskiego, biskupa Krakowskiego i męczennika. Kaplica zbudowana r. 1620 przez proboszcza Stanisława Garwackiego na grobie Piotra z Janiszewa Strzemieńczyka, który wedle odwiecznego podania, wskrzeszony przez Ś. Stanisława stanął przed Bolesławem Śmiałym r. 1074, dla zaświadczenia że dobra jego były rzeczywiście kupione przez Ś. Stanisława Biskupa. Kaplica wystawiona jak wnoszą w połowie XV wieku.

Stanislas Garwacki cure de Piotrowin fit construire la chapelle 1620 sur le tombeau de Pierre de Janiszew Strzemieńczyk resuscité par St. Stanislas pour lui servir de témoin par devant le roi Boleslas le Hardi 1074, sur l'authenticité de l'achat de ses biens par St. Stanislas évêque. Cette légende existe toujours.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit w Lit. M Fajansa w Warszawie

PŁOCK NAD WISŁĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Płocka.

Podług świadectwa dziejopisów Mieczysław I. r. 966 ufundował kościół katedralny. Bolesław Chrobry około r. 1000 założył biskupstwo Mazowieckie czyli Płockie. Władysław Herman r. 1102 i syn jego Bolesław III Krzywousty r. 1139 tu byli pogrzebani. Leszek V Biały nadaje Płock z ziemią bratu Konradowi. Miasto zniszczone przez Prusów i Pomoranów roku 1243. Mendog król Litwy spalił je w r. 1260.

Les historiens attribuent à Mieczysław I. la fondation de la Cathédrale 966. Boleslas le Vaillant fonda l'évêché de Mazovie vers l'an 1000. Ladislas Herman en 1102 et Boleslas III. bouche de travers en 1139 y furent enterrés. Leszek V. le Blanc donne la principauté de Płock à son frère Conrad—La ville détruite par les Prussiens et les Poméranais 1243. Mendog roi de Lithuanie la brûle 1260.

Ryzyz natury Napoleón Orta

LitwLit M. Fajansa w Warszawie

P Ł O W C E .

(P o l s k a)

Gubernia Warszawska.

Miejsce sławne porażką Krzyżaków za Władysława Łokietka r. 1331. Rysunek przedstawia cmentarz w którym pogrzebanych zostało 20,000 Krzyżaków, dwóch Komturów i 56 dowódców chorągwi.—Tu rycerz Florian Szary naddziad Zamojskich przebity trzema włóczniami, znaleziony przez Króla otrzymuje herb trzech włóczni Jelita zwany. Cmentarz otoczony murem kosztem Towarzystwa przyjaciół Nauk r. 1817.

Cimetière où 20,000 Chevaliers Teutons avec deux Comtours et 56 Chefs de legions furent enterrés après leur fameuse défaite sous Ladislas Lokietek 1331 Florian Szary (Sarius) ancêtre de Zamojski percé de trois lances trouvé encore en vie par le roi, reçoit de sa part les armes de Zamojski percé de trois lances. Le cimetière entouré aux frais de la société des Amis des sciences 1817.

Figs. z notaty Napoleona. G. 14.

Lit. w Lit. M. Fajana w Warszawie.

WILANÓW NAD WISŁĄ

(Polska)

Gubernia Warszawska.

Jan ks. na Wiźnie i Zakroczymiu nadaje tę własność r. 1377 Stanisławowi ze Strzelczykowa. Król Jan III kupił Milanów i przezwiał go Wilanowem. Zbudował tu pałac i ozdobił pysznym ogrodem. Umarł tu Król 17 Czerwca 1696 r. Wilanów r. 1724 kupiony został od królewicza Konstantego Sobieskiego przez Helenę z Lubomirskich Sieniawką. Córka jej Zofja wniosła tę własność w dom książąt Czartoryskich. Następnie Wilanów przeszedł do książąt Lubomirskich i hr. Potockich.

Cette propriété fut donnée à Stanislas de Strzelczyk par Jean Prince de Wiźnie et Zakroczym 1377. Jean Sobieski acheta Milanow qu'il surnomma Wilanow y bâtit un château et un magnifique jardin y mourut 17 Juin 1696. Constantin Sobieski vendit Wilanow 1724 à la princesse Hélène-Lubomirska — Sa fille Sophie l'apporta en dot à la maison Czartoryski puis il revint aux P-ces Lubomirski et ensuite aux Comtes Potocki.

Ryzyk natury Napoleon Orda

Lit w Lit. M. Pajonka w Warszawie

JANOWICE NAD WISŁĄ.

(P o l s k a)

Gubernia Radomska.

Zamek zbudowany przez Piotra Firleja około r. 1537. Zebrzydowski W-da Krakowski sprawca rokoszu r. 1606 tu się poddaje królowi Zygmuntovi III. Do zamku tego zjechał Michał Korybut w r. 1672 chcąc szlachtę zachęcić do skorszego ciągnięcia przeciw Turkom. Tu August II r. 1716 w czasie wojny domowej wydał Sason rozkaz ustąpienia z kraju. Po Firlejach własność przeszła w posiadanie Tarłów, Lubomirskich, a w r. 1780 Piaskowskich.

Pierre Firlej bătít le château 1537. Zebrzydowski Palatin de Cracovie revolté s'y soumet a Sigismond III 1606. Michel Korybut y engage la noblesse 1672 a defendre le pays contre les Turcs. Pendant une guerre intestine 1716 Auguste II envoya d'ici l'ordre aux Saxons d'évacuer le pays. — Des Firlej Janowice passa aux Tarlo, Lubomirski, enfin aux Piaskowski 1780.